

Koster Justin COSYN

Vergeten figuren

Portret van Justin Cosyn.

Portret van Florence Catrysse.

De parochie Knokke was een afgelegen dorp tot de komst van de stoomtram in 1888.

Het lag verscholen achter een brede duingordel op 1,5 km van de zee.

Het kerkje en aanpalende Kerkstraat vormden op het einde van de 19e eeuw één van de meest schilderachtige buurten van Vlaanderen. De plaatselijke notabelen en bewoners waren zich nog niet bewust wat er het volgende decennium zou gebeuren.

Het vredige dorpje telde omstreeks 1890 ongeveer 1500 inwoners verspreid over het grondgebied vanaf de duinen van Serweytens in het westen tot aan de oostelijke gehuchten 'Het Hazegras' en 'De Vrede'.

Provinciaal bouwmeester P.Buyck kreeg in 1852 de opdracht twee zijbeuken bij te bouwen aan het centrale éénbeukig kerkje. Het torentje was in 1642 grondig herbouwd want het dateerde al uit de 14de -15de eeuw. Pas in 1905 kreeg de parochiekerk zijn kruisbeuk en koor.

Zoals in alle gemeenten van het arme Vlaanderen was het onderwijs in de 19de eeuw nog niet optimaal georganiseerd.

De koster was meestal ook schoolmeester. Ook te Knokke was dit het geval. Donat Debrock was er sedert 1814 ongediplomeerd onderwijzer-koster. Enkele jaren later vinden we er Sebastiaan Vervaecke die in zijn bescheiden woning naast de kerk onderricht gaf aan de jonge Knokkenaars. Hij vervulde eveneens de taak van koster tot aan zijn overlijden in 1843 en werd opgevolgd door Joseph Fournier, maar deze vertrok in 1854 met zijn kroost naar Noord-Amerika.

In 1852 kwam er een nieuwe gemeentelijke jongensschool tegenover de kerk bij het Dorpsplein; (later ingericht als meisjesschool). In 1870 werd een nieuwe jongensschool gebouwd bij de latere Edw. Verheyestraat. Pieter Ackerman, behaalde zijn diploma aan de Normaalschool van Torhout en werd op 11 mei 1854 benoemd als onderwijzer aan de nieuwe school in Knokke.

Vanaf april 1879 werd het ambt van koster en onderwijzer gescheiden door de overheid.

Of de schoolstrijd 1878-79 voelbaar was tot in Knokke weten we niet. (1) Een feit is, dat pastoor

Louis Vercruysse (2) de opdracht kreeg van het bisdom om een katholieke school op te richten te Knokke.

Vanaf september 1879 vervulde Justin Cosyn toch de taak van onderwijzer-koster te Knokke. Hij werd geboren te 'Ramscappelle' (aan de IJzer/ nu deelgemeente van Nieuwpoort) op 16 juni 1852 als zoon van Justianus en Rosalia Seys en was woonachtig te Westende. Justin huwde er op 3 januari 1880 met Florentina Cattrysse (°Westende 26.06.1857). Het echtpaar vestigde zich in Knokke-dorp langs de 'Steenweg naar Westkapelle' Nr 84 (Smedenstraat) waar in oktober 1880 hun eerste dochter Rachel werd geboren.

De woning werd in 1880 grondig verbouwd tot eerste Vrije school van Knokke (3). Aanpalend bevond zich de 'slag hofstede Tavernier' (Brandweerstraat). Zijn burenen waren in de periode 1890-1900 voerman August Waegenare met zoon David als bakker.

In een oude hoeve van Q. Van Houtte woonde de familie van Felix Rombout (°Wachtebeke 1878) jachtwachter van de Zoutepolder. Nr. 83 was bewoond door de weduwe Margodt met haar familie. Volgens de gegevens van de bevolking vestigde het kroostrijk gezin zich tussen 1900 en 1910 vooraan in de Lippenslaan, aan de westkant dichtbij het postgebouw waar Emile Verdegem postoverste was en Marie Defauw, onderpostontvanger.

Het gezin Justin Cosyn – Florence Cattrysse gefotografeerd in 1903.

In de achtergrond de villa van kunstschilder Frits Westendorp uit 1897 langs de latere Boudewijnlaan (gesloopt in 2010).

Het gezin telde niet minder dan 13 kinderen. Bij de geboorte van een tweeling op 12 juni 1895, van Constance en Constantinus, overleed deze laatste op 28 september van hetzelfde jaar. Hun laatste kind Margaretha, geboren 20 juni 1902, stierf in de winter op 5 december 1902.

De bijgaande foto van het kroostrijk gezin dateert vermoedelijk van 1903 (<1906) op de 'achteruit' van hun huis in de Lippenslaan 11.

In 1896 bedroeg de jaarwedde van Justin Cosyn 250 fr. De orgelblazer kreeg 10 fr., de kerkbaljuw 50 fr. en grafmaker Frans Baes ontving 30 fr. voor het onderhoud van het kerkhof.

Naast de taak van onderricht geven aan de kinderen, stond de koster in voor het opluisteren van de missen, begrafenissen en huwelijken.

Op gezegende leeftijd werd Justin geholpen op het doksaal om het orgel te bespelen, wat wijst op zijn 'blindheid' (medegedeeld door de familie).

Justin en Florence konden het zich veroorloven een portret te laten schilderen. Dit wijst erop dat ze behoevende burgers waren ondanks het groot aantal kinderen (4).

Koster Justin overleed te Knokke op 17 november 1906; hij was slechts 54 jaar oud.

Justin werd opgevolgd door zijn zoon Remi Cosyn. Op 21 oktober 1909 vertrok deze met zijn gezin naar Antwerpen. Hetzelfde jaar benoemde de bisschop van Brugge Renatus Vandekerchove (Ooighem) tot koster van de parochiekerk van Knokke.

Weduwe Cosyn vertrok op 24 januari 1910 naar Antwerpen, haar zoon achterna.

Remi Cosyn huwde Irma Rogge. Hij overleed te Antwerpen op 8 maart 1932 en werd begraven te Deurne.

De tweede mannelijke telg uit het grote gezin, Octaaf bleef in Knokke en werkte later als tramontvanger; hij huwde met Eugenie Snick. Het gezin woonde in de Lippenslaan 116. Hij bouwde in 1922 zijn woning 'Eigen Haard'. Octaaf vinden we op verscheidene foto's van Lourdesreizen. Het gezin kreeg twee dochters Georgette (°Kn 10.07.1920) en Simone (°Kn 21.10.1921). Deze laatste huwde in 1946 met Joseph Hoemacker (°Rsk 1920); zij woonden later in de Jan Devischstraat en omstreeks 1985 in de Knokkestraat in de deelgemeente Heist.

Eugenie overleed op 24 mei 1951 te Knokke; de aangifte gebeurde door Octave en Eugène Bullynck. Octaaf Cosyn verbleef in 1959 enkele maanden in Gent en dan in Eeklo, langs de 'Steenweg op Gent'. Hij huwde er op 30 oktober met Martha Van Zele.

Op 30 juni 1934 huwde dochter Rachel Cosyn met een Devlieghere.

Zulma huwde met Henricus Casert, meester-timmerman. Ze overleed op 12 januari 1945.

Alma was een tijdlang gehuwd met J.J.Pallen. Ze stierf te Knokke in 1965.

Alice trad in huwelijk met Oscar Verheyde; ze bouwden in 1923 het 'Pavillon du Zoute' in de Oosthoek. Ze overleed in 1953.

Lazarie trouwde met Oscar Lievens; ze overleed op 1 december 1953. Haar echtgenoot stierf te Westkapelle in het ouderlingenhuis in 1957.

(1). Een wet ingevoerd door de liberale regering, onder leiding van Frère-Orban, besloot dat iedere gemeente een officiële school moest hebben en de gemeenten geen vrije (katholieke) scholen mochten subsidiëren.

(2). Louis Vercruysse (°Brugge 1835) was pastoor te Knokke vanaf 1878 tot aan zijn overlijden te Knokke op 15 juli 1888. Hij werd opgevolgd door Aloysius Grijspeerdt (°Zarren) later pastoor te Koekelare († 26.07.1908).

(3). Volgens de kadastrale gegevens uit 1881 vinden we Cosyn Justinus, orgelist en Vercruysse, pastoor op het perceel 342 g met de vermelding 'school'. Het gebouw staat er nog als dubbele woonst in de Smedenstraat nu de nrs 14 en 16.

(4.) uittreksel bevolkingsregister 1890-1900 - aangevuld 1900-1910.

COSYN Justin	Ramscapele	16.07.1852	gehuwd, koster	
Cattrysse Florence	Westende	26.06.1857	huishoudster	(naar Antwerpen 24.01.1910)
Cosyn Rachel	Knocke	7.08.1880	dochter	naar Rudderveorde 20.10.1904
Cosyn Lazarie	Knocke	19.07.1881	"	Nyckeesstraat in 1906
Cosyn Zulma	Knocke	1884	"	Lippenslaan 153 in 1908
Cosyn Remi	Knocke	1885	zoon	naar Antwerpen Entrepotplaats 16 1909
Cosyn Lia	Knocke	1887	dochter	naar Brussel Dantzenberg 82 1911
Cosyn Alice	Knocke	1889	"	
Cosyn Octaaf	Knocke	19.08.1891	zoon	
Cosyn Alma	Knocke	9.11.1892	dochter	
Cosyn Godelieve	Knocke	12.02.1894	"	
Cosyn Constance	Knocke	12.06.1895	"	
Cosyn Constantinus	Knocke	12.06.1895	zoon	overleden 28.09.1895
Cosyn Maria	Knocke	21.10.1896	dochter	
Cosyn Julia	Knocke	25.11.1897	"	
Cosyn Roza	Knocke	20.04.1899	"	
Cosyn Margaretha	Knocke	20.07.1902	"	overleden 5.12.1902

<p>Aanteekeningen ANNOTATIONS</p> <p>Akte van Overlijden Acte de Décès N° 39.</p> <p><i>Cosyn Justianus</i></p>	<p>Ten jare negentien honderd en zes, den <i>zeventienden</i> der maand <i>November</i> L'an mil neuf cent et six, le <i>zeventienden</i> du mois</p> <p>ten <i>vijf</i> ure <i>vrijdags</i> voor Ons <i>Victor Lamoral</i> à <i>vijf</i> heures <i>vrijdags</i> par devant Nous</p> <p><i>Schepen, aangesteld door het college als</i> Ambtenaar van den <i>Knocke</i> Officier de l'état</p> <p>burgerlijken stand der gemeente <i>Knocke</i> provincie West-Vlaanderen, civiel de la commune d <i>Knocke</i> province de la Flandre</p> <p>sijn verschenen : <i>Reemigius Cosyn, koster, oud en on-</i> occidentale, ont comparu : <i>twintig jaren, en Oscar Lévans, smeder, oud vijf</i> <i>en twintig jaren, zoon en schoonzoon van den</i> <i>overledenen, en beiden alhier woonachtig, die ons</i> <i>verklaard hebben, dat heden, zeventienden Novem-</i> <i>ber, om drie ure, vrijdags, in zijn huis alhier</i> <i>Sectie Dorp, is overleden Justianus Carolus Cosyn,</i> <i>koster, oud vier en vijftig jaren twee maanden, te</i> <i>Ramscapele geboren en alhier woonachtig, zoon van</i> <i>Justianus Cosyn en van Rosalia Leys, beiden</i> <i>overleden, echtgenoot van Florence Justine</i> <i>Cattrysse, huishoudster, oud negen en veertig ja-</i> <i>ren, alhier woonachtig.</i></p> <p>Waarvan akte dadelijk is opgemaakt ten gemeentehuize. En na voorlesing aan de verklaarders, hebben Dont acte a été dressé sur le champ, en la maison commune. Et après lecture faite aux déclarants,</p> <p>wij geteekend nous avons signé</p> <p><i>W. B. G. J. Schand</i> <i>M. Maunus</i></p>	<p>VERZENDINGEN RENVOIS</p>
--	---	---------------------------------

Overlijdensakte van
Justin Cosyn.

Bibliografie:

- Jozef Bonte, *De geschiedenis van de St. Margarethaparochie Knokke*, eigen beheer, 2000.
 Danny Lannoy, *Oud Torentje H. Margarethakerk*, Tijdschrift Cnocke is hier, nr 28, jaargang 1991.
 Danny Lannoy, *Klasfoto's, Gemeenteschool Knokke*, Cnocke is hier, 2006.
 Danny Lannoy, *Van Polderdorp tot Badplaats*, eigen beheer, 1976.
 J. Opdedrinck, *Histoire et Souvenirs*, Van Kerschaever Knocke, 1913.
 J. Opdedrinck, *Geschiedenis van Knokke*, m.m.v. J.F. Delanghe, Knokke en Stedelijke Culturele Raad, 1968.